

104.

6. Костенко О.М. *Natura incognita*. Про соціальну природу та її закони: зб. філософ. есе. Одеса : Фенікс, 2019. 184 с.

УДК [34: 316.75]: 342.22 (043.2)

Калюжний Р.А., д.ю.н., професор,
Коршевнюк Є.Ю., студент магістратури,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПОНЯТТЯ ТА ПРІОРИТЕТИ ПРАВОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНОГО ЧИННИКА СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Комплексні економічні, політичні та соціальні процеси в сучасному суспільстві свідчать про гостру необхідність нових підходів до багатьох невирішених проблем в праві та державі. Зокрема, мова йде про здійснення аналізу важливих питань, пов'язаних із сутністю правової системи, впливу правової ідеології на її формування, через призму визначення сутності та змістовного наповнення цих категорій.

Правова ідеологія виступає одним із структурних елементів правової системи, основна передумова якої полягає в тому, що громадськість повинна регулювати відносини через вплив правової ідеології на правосвідомість громадян та інші елементи правової системи; існує необхідність запобігання правовому волюнтаризму, використанню негативних правових явищ: правового нігілізму, масової дегуманізації і деморалізації; стає ціннісним орієнтиром в процесі прийняття та реалізації правових норм.

Ідеологія як частина свідомості є предметом філософського аналізу та дозволяє розкрити евристичні (когнітивні) здібності і соціальні сфери. По-перше, можна сказати, що ідеологія має об'єктивне соціально-політичне коріння в умовах життя і свідомості людей. Як особлива форма свідомості, ідеологія виникає через диференціацію суспільства, відділення церкви від держави, особливо з появою націй і появою їх суверенних держав. Ідеологія виникає через те, що частина суспільства повинна отримувати, залучати і надавати підтримку населенню для своїх певних стратегій програми політичного курсу. Ідеологія може виконувати цю роль, виражаючи інтереси груп, класів, націй, а також відповідаючи їхнім світоглядним та комунікативним потребам. Саме тому ідеологія виступає потужним засобом організації людей, управління ними та їхньою поведінкою.

Ідеологія є необхідним і важливим елементом сучасної публічної сфери життя. Вона представлена безліччю різних систем цінностей і

програм для їх реалізації. Після кількох десятиліть панування єдиної ідеології (комуністичної) і свого роду деідеологізації суспільства поступово розвивається ідеологічний плюралізм.

Конституційний принцип (ст. 15 Конституції України): жодна ідеологія не може визнаватися у якості обов'язкової [1]. Цей принцип закріплює рівність ідеологій в українському суспільстві. Відсутність єдиної або обов'язкової ідеології в сенсі цього слова не можна зрозуміти, що влада зазвичай діє або не залежить від ідеологічних принципів та ідеологічної боротьби в суспільстві. Наявність різноманітності, плюралізму ідеологій в соціально-правовій державі є показником його демократії, відкритості до різних ідеологічних поглядів, теорій і поваги до ідеологічних тенденцій, окремих соціальних груп. Однак, держава має єдину національну правову систему, тому вкрай необхідна єдина загальновизнана правова ідеологія. Законодавство не може бути засноване на різних типах правових ідеологій на користь певних соціальних сил суспільства і потреб конкретної життєвої ситуації. Ось чому потрібна офіційна державна правова ідеологія, якої, на жаль, немає в сучасній державі. Правова ідеологія має, яка за своїм змістовним і функціональним підпорядкуванням тріумфальному просуванню верховенства права вважається моністичною, орієнтованою на цілі і завдання процесу соціальних змін, засоби їх правового забезпечення тощо [2, с. 280].

Відсутність внутрішньої правової ідеології регіоналізує внутрішній правовий простір, створює слабкість правової системи, розділяє єдину правову культуру на «східну» і «західну», призводить до втрати чітких політичних і духовних орієнтирів і, як наслідок, постійна політична нестабільність, У сучасній юридичній літературі зазначається, що правова ідеологія як компонент загальної ідеології не тільки створює певне розуміння соціальної реальності, її перспектив розвитку, але також сприяє встановленню певного соціального виміру, сприяє утвердженню певного громадського порядку, пропонує цінності, ідеали, норми права, які узасадничують Україну як державу та встановлюють перспективи її подальшого розвитку [3, с. 55; 4, с. 111].

Ідеї, які повинні бути включені в правову ідеологію, є ціннісними орієнтирами, які активно впливають на законну поведінку людини і розвиток суспільних відносин. Ці ідеї мають значний вплив на вдосконалення системи законодавства. Побудова національної правової ідеології давно стала актуальною проблемою в українському правовому житті, так як останнє засновується саме на ідеологічних принципах. Правова ідеологія повинна опиратися на правовий досвід, досягнення загальнолюдської правової цивілізації, на «західну» та «східну» традиції права. Інакше кажучи, необхідним є обрання відповідного правового варіанту і дотримання цього варіанту, а не механічне прилаштування до національного правового середовища західних політико-правових

інститутів та цінностей. Тобто творче сприйняття, розуміння змісту і значення загальносвітової юридичної традиції повинне лежати в основі запозичення з цього досвіду всього необхідного для ефективних змін української соціально-правової дійсності.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Удовика Л.Г. Трансформація правової системи в умовах глобалізації: антропологічний вимір: монографія. Харків: Право, 2011. 552 с.

3. Недюха М.П. Правова ідеологія українського суспільства: монографія. Київ: МП «Леся», 2012. 400 с.

4. Калюжний Р.А. Правова ідеологія як фундаментальний чинник становлення в Україні правової держави та громадянського суспільства. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 1(1). С. 110-119.

УДК 358.3(043.2):569

Кельман М.С., д.ю.н., професор,
Національний університет «Львівська політехніка»

Кельман Л.М., к.ю.н., доцент,
Західно-український центр первинної
професійної підготовки поліцейських

Кельман Р.М., студент,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ НА КОРУПЦІОГЕННІСТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Президент України Володимир Зеленський розповів, що чинна влада нині бореться з корупцією, але це тривалий процес. Про це він сказав в інтерв'ю виданню The Times of Israel, передає Цензор.НЕТ із посиланням на УНІАН.

В. Зеленський нагадав, що нині проходить реформа прокуратури - були звільнені декілька тисяч прокурорів, сотні мають пройти повторну кваліфікацію. «По-друге, зараз ми ухвалюємо закони про реформування служб безпеки. Знову ж таки, це довгий процес», - пояснив він.

Також глава держави розповів про проблеми в судовій системі України і нагадав про старт роботи Вищого антикорупційного суду. «Це довга битва. Але, коли у нас будуть ці сильні інститути, ми припинимо всю корупцію», - сказав він [Джерело: <https://censor.net.ua/ua/n3170715>].

Тому, видається, цілком логічним є те, що масштабна корупційна складова у нашій державі, зокрема й у секторі державотворення та правотворення вимагає адекватних системних заходів її подолання [1].